

Demokratier blir mindre för att bli mer

Föreställningen om väldiga system får oss att tro att motståndet behöver bli stort för att kunna stå emot. Demokratin skulle behöva bli större och mäktigare än Kapitalismen för att kunna stå emot Marknaden.

Dom dominerar, då måste vi dominera mer.

Men uppsvällande demokratier blir snart tröga. Och demokratin trängs undan. Kvar syns bara ett sken av något som inte längre orkar materialisera.

Rekursiv demokrati gör gång på gång demokratin mindre. Så liten att den klarar av att materialisera. Helt och hållet.

Myller av demokratier

Rekursiv demokrati skapar myller av demokratier istället för en stor demokratisk sfär som sänker sig över oss. Demokrati är inte ett väldigt väsen. Rekursiva demokratier samlas snarare i flockar.

Det här handlar inte om att ge upp, om att låta de som dominerar dominera. Rekursivt mångfaldigande har möjlighet att bli mer omfattande än det stora. Förminskandet blir större.

Demokratier lever med diktaturer

Rekursiv demokrati hindras inte av det odemokratiska. Den åkallar sig där demokratin behöver intervenera. Det kan lika väl ske i diktatoriska organisationer som i så kallade demokratier.

Mina vänner från Uruguay brukar påpeka för mig att även under diktaturen var Uruguay världens kooperativtätaste område. Många demokratiska bostads- och arbetskooperativ startade under diktaturen. Demokratierna frodades under diktaturen. På motsvarande sätt kan diktaturer, diktatoriska bostadsområden och företag, frodas i vad vi kanske trodde var ett demokratiskt samhälle.

Låt oss använda Uruguays myller av kooperativ som paradigm för demokrati.

Många av dem samverkar med varandra. De kan till och med vara bundna vid varandra av avtal.

Kooperativen drivs inte av styrelser och personal i någon riksorganisation. Men det är inte heller så att kooperativen drivs av en samling individer. De består snarare av relationer, av samarbete och ömsesidiga beslut.

Demokrati är inte politisk individualism

Idag sprids föreställningar att organisationer och samhällen bara består av individer. En ännu radikalare individualism tänker sig istället att politisk förändring sker när individer ändrar sitt handlande, lever klimatsmart och köper rätt. Föreställningen att politisk förändring är summan av individuella handlingar kan vi kalla politisk individualism. Men politisk individualism avskaffar det politiska. Det gemensamma är gemensamt, politik är samverkan, det är inte summan av individer.

En lika märklig föreställning som politisk individualism är om det enade "Kollektivet". Kollektivet görs till en egen individ. Etymologiskt kommer individ från odelbar.

Ett kooperativ skulle liksom inte kunna bli kooperativt om det vore en enad enhet. Kollektivet med stor bokstav är bara en ny individualistisk föreställning, även om individen gjorts om till jätte.

Kooperativ kommer från latinet, arbeta tillsammans, samverka. Ifall något blir ett, en enhet, en totalitet, går det inte längre att samverka. Eller att ens vara tillsammans.

Det är alltså inte bara så att det myllrar av kooperativ i Uruguay, det myllrar av samarbeten, beslut och verksamheter även i kooperativen.

Rekursiv

Rekursiv demokrati som nämns i texten minskar sig tills demokratin verkligen kan uppfyllas. Här förklaras [rekursiv](#) lite mer.

Texten är utkast för boken *Mode och motstånd* av Otto von Busch och Per Herngren (Korpen, 2016).